

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapták. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 ft., félévre 2 ft., negyedévre 1 ft.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvára a várba küldendők.

„Irodalomtörténeti oktatásunk reformjáról”.

E sorok megírására az impulsust a „Tanár-egyleti Közlöny” ez idei 7-ik és 8-ik számában megjelent „Irodalomtörténeti oktatásunk reformjáról” című cikk adta meg. Ha megengedi a tiszteit szerkesztőség, elmondom én is nézetemet az irodalomtörténet oktatásáról, annál is inkább, mivel tudom, hogy kartársaim és e lap tisztelt olvasói nagyobb részben ismerik a Tan. Közl. fent idézett cikkét. Nem akarok polemizálni a cikkíróval, sem pedig hosszasan értekezést írni és a szóban levő dolgot kimerítően tárgyalni; czélom, a mint említém, csak szerény appercu-akat szolgáltatni további gondolkodásra.

A gymn. új tanterv szerint a magyar irodalom oktatásának czélja: „Irodalmi művek olvasásán, az aesthetikai alapfogalmak fejtegetésén és a műtajok elméletén alapuló ismerete a magyar irodalom fejlődésének”. Ha jól veszem ki e sorokból, a tanterv magára az irodalomra teszi a fősúlyt, s nem az irodalomtörténetre. S ez így jól van, és helyes; mert hisz könnyű belátni, miszerint helyesebb magát az írott művet tanulni, mintsem róla nélkül. Azonban éppen az említett tanterv a 8-ik osztályban már irodalomtörténetet kíván, s a fent idézett cikkírója az ellen panaszol, hogy a roppant anyagot nem képes 3 órával hetenkint elvégezni; tehát véleménye az, hogy „minden szaktanár adja tárgya irodalmának rövid történetét” is. Hisz akkor egész egyetemi előadást kell tartani a középiskolákban; mert ha például a történelem tanára elmondja, hogy kik írtak történelmeket, földrajzokat; a természettan-és természetrajz tanára, hogy kik írtak phisikákat, állat-, növény- és ásványtanokat: többet is kell monlania róla; a száraz nevek és könyvczimek elősorolása még nem teszi az illető szak irodalmát. Az ilyen tanítás czélszerűtlen és káros lenne. Czélszerűtlen azért, mert nincs széles Magyarországon középiskola, melynek növendékei az ilyen előadásból hasznot meritenének, nem lévén képességek azt felfogni. De tegyük fel, hogy ez utóbbi eset nem áll, kérdés támad, hogy hol veszi a tanár a sok időt, saját tananyagát bevégezni, s még hozzá ezen tananyag mai állásának kifejlődése történetét adni? Azon ellenvetés, hogy a még éretlen kö-

zépiskolai tanulóra mily káros befolyással van bármely szaknak irodalomtörténetét tanítani, azt itten külön nem fejtegetem; elmondom valamivel alább, midőn a költői irodalomról szólok. Itt csak egyet akarok még említeni: a középiskolák czélját. Avagy csak szólam azon elv, mely szerint a középiskolák czélja az általános ismeretszerzés? Mert specialistákat nevelnénk, ha nem csak a tudományt magát, hanem fejlődésének menetét, azaz irodalmát adnók; ez pedig nem lehet czélunk, ez az egyetem dolga, ott megtanulja ugyanis ki-ki a maga szakjának irodalmát.

Említém, hogy a tanterv a 8-ik osztályban már valóságos irodalomtörténetet követel. Ezzel szemben egyenesen azt mondom, hogy az irodalomtörténet — a tudományos és különösen a költői — oly módon való tanítása, a mint az ország-szerte divott és divik, a középiskolák egyik osztályában sem való; annak helye csakis az egyetem, hol felfogására és megértésére érett hallgatóság van. Nem a középiskolákban való azért, mert nemcsak káros az — a szó közönséges értelmében —, hanem egyenesen erkölcsrontó! Elmondom az okokat. Először, mert felületességet szül a tanulóban akkor, midőn arra vezetetik, hogy hagyományos itéletet mondjon írókról és költőkről, kiknek műveit nem ismeri, a mi azt eredményezi, hogy restelni fogja magukat a források tanulmányozni. Egy másik hátránya, hogy soha sem fog a maga lábán járni, megesküszik „in verba magistri”, miáltal elszik az önálló gondolkodástól, s az eredmény az, hogy minden más, a betanított és betanult itélettel ellenkezőt, elvet, elutasít magától. De másrészt növeli az ilyen irodalomtörténeti tanulás a növendékben a látszat, a külmáz utáni vágyat, a mi már magában véve veszedelmes. Első rangú írókról és költőkről úgy beszél (valamely betanult kézi könyv nyomán), mintha annyit legalább tudna, mint Toldy Ferencz. Ez az olcsó dicsőség aztán hiuvá teszi, s megfosztja az ifjuhoz annyira illő alázatosságtól. Rövid pár hónap alatt megtanulván az egész irodalomtörténetet, nagy írók és nagy költők netaláni hiányaival és fogyatkozásaival is megismerkedik; ez pedig kártékonyan hat az ifju fogékony lelkére, mert elveszti a nagy szellem iránti pietást, s önhitté

teszi önmaga és tehetségei iránt. — Tegye az ifju re-
mek művek olvasása által lelkét fogékonnyá a szép
re; ezt pedig nem kritikával, hanem nagy költőkkel
való autopszián alapuló ismerkedése által fogja elérni.

Véleményem szerint tehát nem irodalomtörté-
netet, hanem magát az irodalmat kellene ta-
nítani minden osztályban. Ismertessük meg ifjainkat
irodalmunk nagyobb és nevezetesebb szellemének
munkáival; segítsezzünk azoknak helyes megértésére,
figyelmeztessük azoknak szépségeire, s ne zavarjuk az
ifju élvezetét oly kritikával, melyet talán mi is — sok
esetben — csakis egykori tanárunktól vagy valamely
kézikönyvből sajátítottunk el. Így vezetettve a tanuló
az alsóbb osztályoktól kezdve, a 8ik osztályban lehet-
ne aztán a szerzett irodalomtörténeti anyagban egy kis
rendszert hozni, oly formán, hogy mielőzven minden
kritikát, előadjuk az ok- és okozat közötti szoros ösz-
szefüggést, melyet aztán életrajzokban és egyes neve-
zetes jelenségek feltüntetésében oldjunk fel. — Szem
előtt tartandó azonban mindig Seneca mondása —
non multa, sed multum. Másod, harmad rangu
írókkal foglalkozni főlöszleges: ismertessük a legjobb
írókat legjobb műveikben; így keveset, de legalább
alaposan tanul, mi az egyedüli helyes módszer a ta-
nuló ifjuval szemben. Ez által szemlél és élvez, s nem
ítél olysárról, mit saját szemeivel soha sem látott. „Man
muss die reifende Jugend intensiv nach der Tiefe bil-
den u. durch einen ihr immer f ü l b a r bleibende Man-
gel an extensiver Bildung, an einer gewissen erschöp-
fende Ausdehnung des Wissens bescheiden erhalten“,
mondja egy jeles német paedagogus.

Szabó Nándor.

Az erd. rom. kath. irodalmi társulat Gyula-
Fehérvártt 1880. márcz. 31-én tartott rendes
közgyűlésének jegyzőkönyve.

Vége.

4. Pénztárnok mielőtt az előlegesen kiküldött
számvizsgáló bizottság jelentését megtenné, a követ-
kező érdekes és a társulat vagyoni állásáról világos
átnézetet nyújtó pénztári jelentésre hívja föl a közgyű-
lés figyelmét:

Tisztelt közgyűlés! Midőn a jelen alkalom-
mal a társulati élet azon fontos mozzanata előtt ál-
lunk, hogy számot adván ezen társulat egy évi műkö-
déséről annak egy újabb s mindenesetre fokozottabb
működésre mintegy utmutatókúl szolgáljunk: legyen
szabad pénztárnoki évi jelentésben nem csak a
számadatokat felsorolnom, hanem egyuttal ezen szám-
adatokból némi eredményeket is levonom, mert sze-
rintem a társulatok életrealóságának egyik és igen
lényeges symptómája az, hogy a pénztár miként tudja
a társulat igényeit betölteni.

A mult közgyűlés óta az egylet alapvagyonra 500
frtról 660 frt és 2 drb erdélyi földtehermentesítési
kötvényre 100 frt értékben összesen tehát 660 frtra
emelkedett, eltekintvén attól, hogy 190 frt hátralék
is van, mely után azonban a megajánlók évi kamatot

fizetni kötelezték magukat. Óhajtandó volna azonban,
hogy ezen ajánlatok legalább kötlevelek alakjában biz-
tosíttatnának a társulat részére, mivel így a pénztár
soha sincs tisztában a fölött valjon számadásaiban sze-
repettesse-e vagy sem.

Nem kevésbbé örövendetes szaporodást mutat föl
a pártoló tagoktól való bevétel is, mert bár a társulat
keletkezésekor befizetett összegeket az 1879 ik pol-
gári évre számítottuk be, s így bevételeink a legre-
gőbb tagoktól csak 1878. utolsó negyedére esnek;
mégis a mult közgyűlés 334 frt bevételével most, az
1880. évi bevételektől eltekintve, 418 frt 10 kr valósá-
ságos bevétel 150 frt 50 kr hátralék vagy az 1880.
éviékkal együtt 750 frt 85 kr valóságos bevétel és
150 frt 50 kr 1878. és 1879 re eső hátralék áll szem-
ben — sőt ha csak 1880. évet számítjuk is, láthatjuk
a gyarapodást, mert ezen évre szemben az első köz-
gyűlés bevételével 342 frt 75 kr bevétel, 315 frt 75
kr hátralék s így 657 frt 50 kr tagdíj esik.

A rendes tagok díjaiból a mult közgyűlés csak
94 frt 50 kr bevételt tüntet ki, melyet szintén az 1879.
polgári évre számított be a pénztár. A mostani bevé-
telek tehát 1878. utolsó negyedéből és 1879. egy részé-
ből erednek, s mégis összesen 120 frt 50 kr valóságos
bevételre 42 frt. hátralékra vagyis 162 frt 50 kr tag-
díjra rugnak, mi jelentékeny emelkedést tesz. Az 1880.
év még jobb eredményekkel kecsegtet, mert ekkor
már a rendes tagdíjak összege 177 frtot és 50 krt tesz.
Ma a három polgári évre összesen a pénztár által a
mult közgyűlés óta 192 frt 50 kr vétetett be, 147 frt
50 kr hátralék van.

Nem tehetnek róla, t. Közgyűlés, hogy ha az
előfizetési összegekben is az egyes éveket mind
kedvezőbb színekben vagyok kenytelen feltüntetni.
Mert ime az utolsó közgyűlés alkalmával volt előfize-
tők arra az egy negyed évre majd nem mindnyájan
befizettek, és pedig összesen 121 frtot s még 1879-ről
is 160 frtot; ha tehát ezen utóbbi összeget az 1879.
évre bevett 218 frt 59 kr valóságos bevételhez és
129 frt hátralékhoz adjuk, ugy az 1879 ik évre ösz-
szesen 507 frt 59 kr előfizetési pénz esik, mely összeg
nagyobb valamivel a mult közgyűlés 121 frt négysze-
ressénél is; nem kedvezőtlenebb az eredmény az 1880.
évet illetőleg sem, melyet, mivel a bevétel ezen évre
eddig csak 158 frt 75 kr s a hátralék joggal csak 1880.
év márcz. 31-ig volt számítható, számadatokban ki
nem tüntethetők, de annyi bizonyos, hogy ha kevesebb
is volna az előfizetők száma, de kitartásuk annál na-
gyobb, nem ugy, mint az 1878-ban beiratkozottak é,
kik mindjárt az évnegyed végén igen nagy részben
felhagytak a lap pártolásával.

S ha felveszszük, hogy mindezen bevételeket az
alaptőke kamatai is segíelyezik, ugy bizton nézhetünk
ama nem csekély kiadások elébe, mikre az ifju társu-
latot a lap kiadásán kívül szervezkedési és berendez-
kedési szükségei ösztönözték.

A társulat kiadásai voltak:

- a) Szervezkedési kellékekre — 109 frt 50 kr.
- b) A „Közművelődés“ 1878. évi

folyamára	175 „ —
b) Ugyanannak 1878. évi fo- lyamára	1176 „ —
c) Ugyanannak 1880. évi 12 szám	282 „ —

Összes kiadás tehát jelen év márczius végeig . . . . . 1742 frt 50 kr.

S mivel az összes bevétel 2484 frt 12 krt tett, enél fogva maradt meg 741 frt 62 kr, melyből 660 frt alaptróke és 81 frt 62 kr forgalmi összeg. Ez megy át a következő egyleti évre.

Még csak az volna kérdés, hogy valjon az egylet egy évi bevétele fedezi-e annak jelen szokásos kiadását? E kérdésre feleletül vegyük fel 1880. évet, melyre pártoló tagdíjakban esik 658 frt 50 kr. rendes tagsági díjakban 177 frt 50 krolőfizetésben, átlag 500 frt mint volt az 1879-ben is, hátralékos alapítási díj után kamat 12 frt, a kezelt tőkék után pedig 38 frt 40 kr. Összesen tehát 1386 frt 40 kr.

Ellenben az 1879 ik évi kiadásból látjuk, hogy a Közmevelődés költségei tesznek a) a lap nyomtatása 911 frtot, b) a bélyeg 169 frtot és c) az expeditura 96 frtot, összesen 1176 frtot. Minélfogva a bevétel a kiadást 210 frttal mulja felül, s így lapunk a kellő szellemi termékenység mellett biztos fenállásnak néz elébe.

Egy van csak, t. Közgyűlés, mi úgy társulatunkat, mint a lap jelen fenállását veszélyeztetheti, s a mi nekem kezelőnek igen zokon esett mindig, s ez a tömeges hátralék. Hiszen eddigi összes hátralékunk 1050 frt 85 krtt rug, ide nem értvén az előfizetőknek márczius 31 én tul eső hátralékát, a mi körülbelül 285 frtot s így összesen, 1335 frtot tesz, éppen annyit, mennyi az 1880-dik évi költségeket viselhetné, úgy, hogy ha ezen hátralék mind b jönné, az 1880. évre eső eddigi bevételt 576 frtot tőkésíteni lehetne. S pedig az volna intentionk, hogy oly alap teremtesék, mely igen olcsó árban a nép kezébe is hasznos olvasmányt adhatni segítene.

Ha valahol, úgy az egyesületeknél szokott az adósság elévülése előfordulni, illet pedig társulatunk egyetlen tagja, sem előfizetője nem kívánhat.

Ezekben van szerencsém a pénztári számadások eredményét bemutatni, tiszta szívből kívánván, hogy a szép kilátást, mit a rideg számok ez uttal mutatnak, a jövő emberei százszorosán nagyított alakban mutathassák be.

Az élénk tetszéssel és a társulat vagyoni előhaladása fölött kifejezett örömmel fogadott pénztári jelentés meghallgatása után a számvizsgáló bizottság fölszólíttatik, hogy eljárása eredményéről tenné meg jelentését.

5. Balogh Ignác és Cserni Béla előlegesen kiküldött számvizsgálók engedvén a fölhívásnak, az átvizsgált pénztári kimutatásról azon jelentést terjesztik a közgyűlés elé, hogy az alakuló közgyűléstől jelen perczig szóló pénztári számadások helyeseknek és minden kifogás nélkülieknek találtattak, miért is pénztárnoknak és ellenőrnek a pontos kezelés és ön-

zetlen fáradozásért kifejezendő köszönet mellett a fölmentvény ezen időtartamra megadandó.

A közgyűlés magaévé tevén a bizottság jelentését, pénztárnokot és ellenőrt jelzett időtartamra a felelőség alól felmenti, és ezzel kapcsolatosan elhatározza, hogy az illethekeiket még be nem fizetett alapító tagokkal biztosítás végett kötvényt állítat ki, és a többi hátralékos tagokat egyenkint fölszólítja tagdíjaik mielőbbi lerovására, a hátralékos előfizetőket pedig fölhívja, nyilatkozzanak: ha van-e szándékukban a lapot továbbra is jártatni, mert ellenkező esetben a lap részükre be fog szüntettetni.

6. Bíró Béla alelnök az alapszabályok értelmében, forró köszönetét fejezvé ki a benne és tisztviselő társaiban helyezett bizalomért, úgy saját, mint tisztviselő társai nevében bejelenti lemondását.

A közgyűlés Nagy Imre kanonok, társ. tag indítványa folytán a tisztviselőknak lankadatlan buzgalmuk és tapintatos eljárásukért kifejezett hálás köszönetét tolmácsolja és lemondásukat tudomásul veszi; egyszersmind pedig a megejtendő új választások vezetésével és a történetek jegyzőkönyvre való vételével Nagy Imre kanonok korelnököt és Barabás Gergely ideiglenes jegyzőt bizza meg.

7. Korelnök elfogalván az elnöki széket, a választás minél czélszerűbb módozatának megbeszélésére hívja föl a közgyűlés figyelmét, és egyszersmind, bár az alapszabályok titkos szavazás utján rendelik el a tisztviselők választását, mindazonáltal az idő előhaladottságát tekintetbe véve, és meggondolva azt, hogy az alapszabályok az azokban megjelölt választási módozatoktól elütő eljárást határozottan ki nem zárják, ajálja az eddigi tisztviselőknak egyhangu felkiáltás utján történendő megválasztását.

A közgyűlés tekintetbe véve a korelnök által felhozott indokok erejét, eddigi tisztviselőket a választmányi tagok kivételével egyhangu felkiáltás utján megválasztatni határozza. Melynél fogva egyhangulag megválasztattak: Andrásy István székesegyházi apátkanonok elnöknök, Bíró Béla gymn. igazgató alelnöknök, Tódor József theol. tanár titkárnak, Ávéd Jákó pénztárnoknak és Fogarasy János székesegyházi karvezető ellenőrnek, egy évi időtartamra.

8. Alelnök Bíró Béla tisztviselő társai nevében köszönetet mondva a közgyűlésnek a bizalomért, a választásba belenyugvását nyiltvánítja s egyszersmind köszönetét fejezi ki korelnök Nagy Imre kanonok urnak ügybuzgó fáradságáért.

A közgyűlés zajos „ámen” kiáltással adta beleegyezését s egyszersmind Nagy Imre kanonok ur indítványa folytán elhatározta a volt- és ujonnan megválasztott tisztviselőknak jegyzőkönyvileg köszönetet szavazni.

9. Nagy Imre kanonok ur az összes külső- és belső választmányi tagok nevében lemondván, alelnök fölszólítja a közgyűlést, hogy a választmányi tagok választási módozata iránt tanácskozzék.

Elhatároztatott, hogy a vál. tagok megválasztása az alapsz. értelmében titkos szavazás utján fog megtörténni; miért is Balogh, I. Szentmiklósy J.

és Barabás Gerg. szavazatszedéssel megbíztatnak, mialatt alelnök a gyűlést fölfüggeszti.

10. A szavazás megtörténvén, alelnök felszólítja a szavazatszedő bizottságot, hogy eljárása eredményéről tyezen jelentést.

Erre a kiküldött bizottság megteszi jelentését, melyből kitűnt, hogy a belső választmányba beválasztattak: Nagy Imre, Fábián Sándor, Balogh Ignác, dr. Mohay Sándor, Straubert Ödön, Barabás Gerg., Pál István, Nagy István; továbbá belső pót-vál. tagokul: Csizsér János, Rancz János, Cserny Béla, Soó Gáspár; végre külső választmányi tagokul megválasztattak: Ágoston Károly, Bálint Károly Buzás Mihály, dr. Éltés Károly Fülöp Alajos, Gergely Ignác, Gidófalvy Gergely, Földes József, Imecs F. Jákó, Kócz István, Kompóty Ágoston, Kovács Elek, Kovács Ferencz, Molnár János, Demeter Eadre, LaBorda Kálmán, Möller Ede, Ninger Ignác, Pál Gyula, Roszközní Elek, Simon Elek, Szentpétery János, Baráczy Sándor, Fülöp Adorján. Mely jelentést a közgyűlés örvendetes tudomásul vett.

11. Alelnök és felelős szerkesztő a társszerkesztők nevében is bejelenti lemondását.

A közgyűlés Nagy Imre kanonok ur indítványa folytán a volt szerkesztők iránt kifejezett köszönettel őket egyhangulag újból megválasztja, és pedig: Biró Bélát felelős, Balogh Ignácot, Cserny Bélát Csizsér Jánost és Tódor Józsefet társszerkesztőknek.

12. A nm. püspök ur nem látván czélszerűnek az alapsz. azon cikkelyét, melynélfogva a tisztviselők csak egy évi időtartamra választatnak, több igen fontos ok alapján annak megváltoztatását indítványozza oly formán, hogy ezután a tisztviselők legalább is három évre választassanak. Nemkülönb. ezzel kapcsolatosan indítványba hozatik ama cikknek is megváltoztatása, mely az évi rendes közgyűlést husvét héttében rendeli el megtartatni.

— Mindkét indítvány a felhozott fontos okoknál fogva elfogadtatik és a választmány utassittatik, hogy a legközelebbi közgyűlésen terjeszszzen elő ez érdemben egy javaslatot

13. Alelnök Biró Béla jeienti, hogy egy külön indítvány is érkezett be az elnökséghez Szabó István gymn. tanár és finőveldei aligazgatótól az erdélyi plebániák történetének megírására vonatkozólag.

A közgyűlés tudomásul veszi és e tekintetben is utasítja a választmányt, hogy a jövő közgyűlésen nyujtaná be erre vonatkozó véleményes jelentését is.

14. A tárgysorozat kimerítve lévén, alelnök még egyszer forró köszönetét fejezi ki a tagoknak szives megjelenésökért, s a jegyzőkönyv hitelesítésére Nagy Imre kanonok, Balogh I., Szentmiklósy J. társ. tagokat fölkérvén, a közgyűlést befejezettnek nyilvánította.

Lelkipásztorkodási esetek.

Aranyhegyi Zalán honvédszázados helvét hitvallásu nőül akarja venni Szende Melindát rom. kath. hajadont; a vőlegény kiváló szeretettel viseltetvén meny-

asszonya iránt, hogy az activa assistentiát kinyerhesse, irásban kötelezi magát, hogy leendő neje iránti lovgiasságból szeretetből, beléegyezik visszavonhatlanul, hogy mindkét nemű gyermekeik kath. vallásban kereszteltessenek és neveltessenek. Isten megáldja házasságukat, és gyermekekök születik. A szülők felhívják a kath. lelkészt, hogy kölcsönös megeegyezésök folytán a kisedet keresztelje meg. Ez eset a ref. pap fülébe jutván, a kath. lelkészt figyelmezteti, hogy e gyermek megkeresztelése őt illetiaz 1868. LIII. t. cz. 12. §-a szerint, melynélfogva „a vegyes házasságokból származó gyermekek közül a fiak atyjoknak s a leányok anyjoknak vallását követik. A törvénnyel ellenkező bármely szerződés, térítvény vagy rendelkezés ezentul is érvénytelen és semmi esetben sem bírhat jögerővel“.

Igy a kath. lelkész dilemmaba van hozva; vagy megkereszteli a gyermeket, s ekkor az országos törvényt sérti meg, vagy a szülők akaratját nem teljesíti, miáltal a katonai becsületszó tiportatik le, mi a polgári erkölcs rovására esik: kérdem tehát: mikép lehet e dilemmából meakülni, mindkét kötelességet ugy kiegyeztetni, hogy sem a fenálló törvények meg ne sértessenek, sem pedig az irásba foglalt s lelkiismeretben kötelező becsületszó játéklapdjára ne legyen? . . .

Avedik Lukács,
plebános.

A fölvetett kérdésre válaszunk a következő: Azon dilemma, melybe állítólag a kath. lelkész jutott, tulajdonképp nem is letezik, csakis az idézett 1868. 48. tcz. 12. §-nak helytelen magyarázatából eredt, mely azonnal elenyészik, mihelyt annak helyes és a törvényhőző ismert szándékának is megfelelő értelmet adunk. — Ama törvénycikk ugyanis, melynélfogva „a vegyesházasságokból származott gyermekek közül a fiuk atyjok, a leányok anyjok vallását követik“, s a mely intézkedéssel ellenkező bármely szerződés és térítvény érvénytelenek: nem praeeptív, vagyis korántsem tiltja meg azt, mit e nemben az ausrriai 1868. máj. 25-iki törvény nyiltan és határozottan is kifejez és megenged, hogy t. i. a házastársak vagy a házasság előtt vagy azután. daczára az ottan is divó ama törvénynek, mely-szerint „vegyes vallásnál fiuk az atya, a leányok az anya vallását követik,“ szerződés által megállapíthatják, hogy minden gyermek az apa vagy anya vallását kövesse; hanem directív, vagyis törvényes kiutról intézkedik azon esetre, ha egyik vagy másik szerződő fél később a kötött szerződést nem tártaná magára nézve kötelezőnek, és így törvényre kerülne a dolog; ezen esetben ugyanis már többé nem a reversális a mérvadó, mely a törvény előtt jögerővel nem bír, hanem a jelzett törvénycikk, melynélfogva a gyermekek atyjok, a leányok pedig anyjuk vallását kötelesek követni. Nem az indokolatlan, s minden jogos szerződést lábbal tipró kényszer vala tehát szándéka ama törvénynek, hanem az, hogy az ilyen esetekben legyen egy határozott törvény, mely szerint igazságos ítéletet hozathassék. Ennélfogva tehát a kath. lelkész

akkor, ha a szülők összehangzó kívánsága folytán a vegyes házasságokból származott mindkét nembeli gyermekeket kivétel nélkül megkereszteli, semmi nemű törvénysértést nem követ el, és őt ebben megakadályozni a protestans lelkésznek nem áll jogában.

Vagy talán ez csak önkényű magyarázata az említett törvénynek? Korántsem. Nem, mert ugyanezen értelmet tulajdonítja annak maga a legilletékesebb magyarázó: a vallás és közoktatásügyi miniszter is. Jelenleg ugyanis azon szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak egy igen érdekes, s a kérdéses ügyre világos fényt derítő döntvényét tisztelhetjük kezünkönél. Bevádoltattott ugyanis az 1878-ik évben a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnál egy erdélyegyháztagyei kath. segédlelkész a helybeli (nomina non pertinent ad essentiam rei) ref. pap által „reversalis-kicsikarás“ címén, mire a nm. cultusminiszter ur 1878. évi jul. 3-án 10104. sz. a. kelt s az erd. ref. püspökhöz menesztett rendeletében a többek között így felel: „Előre bocsátva azt, hogy köttessenek bár szerződések, vagy adassanak nyilatkozatok bármelyik felekezeti javára önkényesen, vagy rábeszélés folytán, azok a törvény előtt minden esetben érvénytelenek és semmisek; mert a törvény nem a reversalisok vagy más olynemű ígéretetek, kötések, nyilatkozatok stb. adását és vételét tiltja, hanem azoknak érvénytelen és semmissé voltát mondja ki. Ime tehát a legauthenticusabb magyarázat értelmében a törvény a reversalisok és ígéretetek adását és vételét nem tiltja, hanem azoknak törvénykezés esetére érvénytelen és semmissé voltát mondja ki. De engedhet-e a törvény egy oly szerződést csak létrejönni is, mely ha végrehajthatnák — bár a szerződő felek kölcsönös ohajtása folytán — a törvénnyel összeütközésbe jöne? Már pedig ezt kellene állitanunk, ha a reversalisok értelmében a szülők összehangzó ohajtása folytán végrehajthatandó keresztelések törvényellenesek volnának, s a jelzett törvényezikket ugy magyaráznók, hogy az a reversalisok és szerződések törvényelőtti érvénytelenségét kimondván, azoknak a szerződő felek önkéntes akarata folytán történendő végrehajtását is egyszerűsmind tiltaná. Ha tehát a reversalisok adása és vétele nem törvényellenes, ugy — hacsak a törvenyt nem akarjuk észellenességről vádolni — azoknak végrehajtása sem lehet törvénybe ütköző, mindaddig, míg magok a szerződő felek meg nem semmisítik azt, mely esetben, a mint mondók, a törvény fog érvénybe lépni.

Megerősíti ezen felfogásunkat az egész magyar kath. egyház, midőn a Lambruschini-féle Instructio értelmében azt rendeli a kath. lelkészeknek, hogy vegyes házasságok megkötésénél mindaddig, míg a kath. fél térítvényt nem ad szóval vagy írásban arról, hogy minden a házasságból születendő gyermek a kath. vallásban fog kereszteltetni és neveltetni, active közre ne működjenek, hanem csak passive, t. i. mint egyszerű tanuk, kik a végbement eseményről tanuskodnak. Már kérdem, micsoda értelme volna ezen szigoru rendeletnek, ha az így nyert reversalisnak végrehajtása

törvényellenes volna, melynélfogva előállván a protestans lelkész, egyszerűen a jelzett törvényezikre hivatkozva igényeit érvényre emelhetni jogában állana?

De megerősítik véleményünket még protestans atyánkfiai is, midőn a vegyes vallású szülők által felajánlott mindkét nemű gyermekeket minden scrupulus és dilemmába esés félelme nélkül megkeresztelik.

Mindaddig tehát, míg magok a felek kötött szerződésük és ígéretökhez hiven ragaszkodnak, s azt érvényre emelni ohajtják, az illető lelkész az idézett törvény miatt dilemmába nem jöhet, ilyféle dilemma a mondottak folytán nem létező. — Ennyit tájékozásul.

Oriens.

TÁRCZA.

A z e r ő s h í t.

— Langbein. —

A völgy ölen füstölgő gócza mellett
Egy ősz szénégető ül s énekelget;
Szent énekétől zagnak berkek, halmok,
S boldognak érzi így magát a dalmok;
De im közel feléje most az ördög,
A mely magára ember-arczot öltött
S szól neki gunyosan: „Mit kornyikálsz hát?
Az emberek nem énekes madárkák!
De bár a fülmilén kifogna hangod,
Csak cinczogság, mi nem hajt semmi hasznót,
Mert annak, a ki ül az égi trónba!
Nincs e világ bajára semmi gondja.“
„Az volna szép! — mond a dalár — Te vásott,
Templomba jární ugy-e nem szokásod?
De ám kövesd eszed- s agyrémedet te,
Csak engemet ne háboríts hitembe!“
„És mit hiszesz te?“ — Kérdi a sötétfő.
„Azt, a mit egyházam tanít“ — felelt ő.
„S egyházad, az vajon mit hisz. ha kérdem?“
„Ejh, hát csak a mit én!“ — hangzik szerényen.
„Ember, mond a vitatkozó, te ugy szólsz,
Mint egy bolond, s orromnál fogva hurczolsz!“
Kijátszva így — megfordul és elaprit,
Dörmögve: „Átkozott erős a vakhit!“

Bálinth Gyula.

Kisebb közlemények.

— **Hála nyilatkozat.** A jótéteményekben kifogyhatatlan bőkezű Fogarasy Mihály erdélyi püspök ur ő excja a sinfalvi rom. kath. templom számára, mely két versen ismeretlen tettesek által kirabolatott, egy szép kelyhet kegyeskedeti ajándékozni, mely jótéteményéért ugy a magam, mint hiveim nevében, a legforróbb halás köszönetét nyilvánítok, kérvén a jóságos Istent, hogy ő excját tartsa meg még sokáig az egyház, haza- és emberiség boldogítására, s az ajándékozott kehelylyel a mindenhatónak bemutatandó áldozatok gyümölcéséből legyen részes. Sinfalván, 1880. márczius 23-án.
Lőrincz Ferencz, s. k., lelkész.

— **A Szent-István-Társulat** 1880. márcz. 18 án tartott közgyűlése. (Vége.)

Az 1880 ki költségvetés szerint az összes bevétel 77,880 frt, s 65 krra, az összes kiadás 77,816 frt 90 krra van előirányozva.

A vagyonállás mérlege nyomdai folyó számlákért, bizományba vett könyvekért s alapítványi pótlandóért összesen 36,989 frt 60 krt mutat tartozásul, mely összeg fődőzésére különféle czinek alatt van 74,090 frt követelésünk. Ha ehhez vesszük a társulat kétemeletes házát, s tagdíjhátralékokban s bizományba adott könyvekért járó tartozásokban való követelésünket. — a tartozási tétel háromszorosan, négyszeresen is bőven fődőzve van. —

Tárkányi Béla apátkanonok és társ. alelnök a beszédében nyilatkozott ékesszólás után egy ékesszóló ténnyel lepte meg a közgyűlést. Ugyanis az elnöklő püspök ő excja beszédének azon részekapcsában, melyet főnebb idéztünk, száz darab aranyat tűzött ki a következő pályaműre:

„Adassék elő művelt nagy közönségünk számára — újabb kutatói alapos vizsgálatok nyomán — a kereszténység első korszaka Magyarországon szent István király koronáztatásától szent László haláláig.

„A pályaművek idegen kézzel tisztán írva, lapszámozva és fűzve, a szerző nevét rejtő jelmondatos levél kíséretben 1881. évi december 31-ig a Szent-István-Társulat elnökségéhez lesznek intézendők. A pályázat eredménye az 1882-ik évi közgyűlésen fog kihirdetni.

„A szabályszerű bírálat után absolut becsünek ítélt munka a Szent István-Társulat tulajdonává lesz s tagilletményül fog kiadni.”

Az örvendetesen meglepett közgyűlés harsány éljenekkel fogadta a nagylelkű moecenás ajánlatát, s az elnöklő püspök ő excja a közgyűlés nevében köszönetet mondott a jutalomtevőnek, ki mint a társulat alelnöke nem egyszer bebizonyította, hogy a társulat, úgy általában a tudomány érdekében mindenkor áldozni kész.

Felolvasatott továbbá a számvizsgálati bizottság jelentése, mely szerint a pénztárnok 1879. számadása teljesen helyesnek találván, a bizottság indítványozta, hogy a társulat pénztárnokának érdemei jegyzőkönyvileg elismertessenek, neki köszönet szavazzassék s a szokásos absolutorium kiadassék.

Elnöklő püspök ő excja szintén meleg szavakban emlékezett meg ft. Novákovics János pénztárnok urnak a társulat iránti érdemeiről s ajánlatára a közgyűlés éljenzések közt a bizottság jelentését és indítványát magáévá tette.

A kinyomtatott 1880-ik költségvetés fölolvastottnak tekintetett és helybenhagyatott, ugyszintén a pénztár állapotáról való jelentés jóváhagyás mellett tudomásul vétetett.

Az igazgató válaszmány újra megerősítettett.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Gervay Mihály mint tanácsos és Kürcz Antal főgymn. tanár vál. tagok kértettek fel.

Végül elnöklő püspök ő excja áldását adta a jelenlővökre, kik közt számos celebritások közt mélt. Pauer János fehérvári püspök ur ő méltóságát is volt szerencsénk láthatni. „K. Hetilap”.

— **Tanítóegyleti ügy.** A szeben megyei rom. kath. tanítóegylet f. é. márczius 15 én tartotta első rendes gyűlését N.-Szebenben a belvárosi rom. kath. főelemi iskola helyiségében. A közmondás azt tartja: „omne initium est durum”, de daczára annak, hogy „salus in natura non datur” a fennebbi elv most az egyszer kudarcot vallott.

A ki ugyanis figyelemmel kísérte nevezett gyűlés lefolyását kezdetétől fogva végeig, s nem birt volna tudomásul arról, miszerint az egyletnek ez volt a legelső rendes gyűlése, azon meggyőződéssel távozott volna, hogy egy megedzett veterán egylet működésének volt szemtanuja.

Pontban d. e. 8 órakor a plébánia templomán mélt. György István apát, esperes plébános ur által tartott ünnepélyes szent mise és „veni sancte” után összegyűlvén a gyűlés megtartására kijelölt helyiségben, elnök Roszkosni Elek teréz-árvaházi igazgató röviden üdvözölvén a majdnem teljes számban megjelent tagokat, felhívta az Orelt Lajos államtanító által az állami elemi iskola 3-ik osztályában magyar nyelven a földrajzból, s Ulma V. által német nyelven a belvárosi rom. kath. főelemi iskola 2-ik osztályában a nyelvtanból tartandó mintatanítások megszervezésére.

Orelt L. a megelőző órán eltanított tananyag rövid ismételése után ismertette a térkép készítéshez mulhatatlanul megkívántató kisebb tétel mértékét, s ennek segélyével felvetté a tanterem torvajzát.

Ulma V. kezelt egy költeményt tárgyilagosan.

A mintatanításoknak fél 11 órakor vége levén, kezdetét vette a bírálat; mindkét mintatanítás sikerültnek nyilvánítottatott.

1 órakor elnök a gyűlést, 3 órakorig felfüggesztette.

3 órakor a tagok ismét összegyűlvén, elnök fölszólitotta Dományancz Péter és Szász Károly árvaházi tanítókat értekezéseik felolvasására.

Előbbi a népiskolai rajztanításról, utóbbi a magángolgozatokról értekezett.

Miután a szakértelemmel és utánjárással irt dolgozatok közül az elsőt Török Sándor, a másodikot Orelt L. áll. tanítók írásbeli bírálatra átvették, elnök rövid velős- és szakavatottsággal tartott beszéddel jelentéstevén az egyletnek eddigi működéséről, a jegyzőkönyvnek felolvasása, s lényeges észrevétel nélküli hitelesítése után tárgyalattak a mult gyűlés óta beérkezett hivatalos iratok

Altalános öröm- és őszinte szívből fakadt zajos éljenzéssel fogadta a gyűlés nagyméltóságú és főtisztelendő főpásztor urunk magas leiratát, melynél fogva ő excja egyletünk fővédnökségét elfogadni, s az egylet pénztárának megalapítására ötven o. ért. forintot legkegyesebben adományozni méltóztatott.

Tárgyalattott továbbá — egyebek között — a csik megyei rom. kath. tanító-egyletnek az erd. egyházmegyei rom. kath. tanítóegyletek szövetségének létesítését illető, s a f. évi július 7-én K.-Fehérvárt tartandó gyűlés érdekében egyletünkhöz intézett átirata, melyet a gyűlés elvileg egyelőre magáévá tett, végléges elintézése azonban az ügy fontosságánál fogva — a f. évi május havában tartandó gyűlés egyik tárgyául tűzetett ki.

Fölmerülvén a jövő gyűlés idejének, helyének és tárgyainak meghatározása, a gyűlés idejéül f. évi május 20-ika, helyéül Vizakna jelöltetett ki, mely alkalommal a fennebb említett két írásbeli bírálat felolvasásán kívül mintatanítást tartanak: Szánthó Mihály teréz-árvaházi tanító és Lubinszki Emilia n.-szebeni áll. isk. tanítónő.

Az indítványok és javaslatok közül kiemelendő B a k k Endre vizaknai plébánosnak azon indítványa,

miszerint az egylet időközönként küldjön ki egyik vagy másik községbe két jelesb tanítót mintatanítások tartása végett. Ezek az iskolaszékekkel tanácskozzanak az iskola ügyeit illetőleg, terjeszszék ki figyelmüket az iskolai magtárak- és takarékpénztárakra, vezessenek eljárásukról rendes jegyzőkönyvet, s ezt javaslataikkal együtt terjeszszék tárgyalás végett a gyűlés elé.

Sz. M. az indítványt nagyon üdvösnek és — az egylet célját tekintve — praktikusnak tartja, azonban — költségekkel járván kivitele — jelenleg nem véli életbe léptethetőnek, elvileg mindazáltal elfogadja a reményli, ha az egylet anyagi viszonyai szilárdulnak, az indítvány életbe léptetését az egylet nem fogja elodázní.

Hasonló véleményben volt a közgyűlésnek majdnem minden tagja, Roszkosni Elek azonban addig is, míg a fennebbi indítvány megtestesülne, javasolja, miszerint az egylet körében levő iskolák előjárásai felszólítandók arra, hogy iskolájuk felszereléséről, a tankötelesek számáról s küldjenek az egylethez részletes statisztikai kimutatást, feltüntetve abban azt is, minő eredményvel kezelik a gyümölcsfa tenyésztés, tanítatik e a házi ipar valamely ága, alkalmas-e a vidék a méhtenyésztésre, mi a lakosság irányadó főfoglalkozása? stb., annál is inkább mivel egyletünknek célja nem csak szorosan vett iskolai ügyek fejlesztése, hanem egyszersmind az iskola által hatni a népre.

Voltak még számos korszerű indítványok, melyeknek elintézése a bizottsághoz tétetett át.

Ezekután 6¹/₂ órákor elnök köszönetét fejezve ki a megjelent tagoknak az ügy iránt tanúsított nemes érdeklődésükért s a további sikeres működésre Isten bő áldását kérve a gyűlést bezárta.

N. Szében, 1880. márczius 22-én.

A g r i c o l a.
(Extra muros).

Irodalom.

— Nyilatkozat. „Egykét jó tanács a gyermekek nevelésére“ — című, az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat kiadásában megjelent, a nép számára irt művecskémet illetőleg jelentem, hogy azt példányonként 10 kr. árért a megrendelőnek bórmentve küldöm meg, s tíz példányra egy ráadást adok, megrendelni nálam lehet. Csik-Somlyón (u. p. Csik Szereda) 1880. apr. 10. Földes József képezdei tanár.

— Megjelent és beküldött művek:

1. Harmincz év után. Egyházi és hazafiui költemények. Sántha Mihály megyeri plébánostól. Kiadja: Karcsu A. Arzén, a szt. ferenczredi váci kolostor főnöke. 1879. (A tiszai árvíz által tetemesen megrongált szegedi szt. Ferencz r. fejedelmi templom és kolostor iavára). Ára 1 frt. Kiadónál „erga intentiones.“ is kapható. A mindszei Gedeon szellemének ajánlott, szerző arczképével-s naiv humorával irt életrajzával ellátott s három korszakra (!) osztott költészeti művek első kötetét olvasóink figyelmébe ajánljuk — an nál is inkább, mert a vallásos énekek szép példányaira találnak abban, melyek „született költő művei, ki nem tollat rágvá, hanem igazán dalolva, tehát szenvedélyvel írta meg minden egyes költeményét a tárgy fontossága, vagy az eszme korszerűsége szerint“

2. Tővisék és virágok. Töredékek a lelkesi életből. Első füzet. (Az „öreg levelei“-nek külön lenyomata a „Havi közlöny“-ből) Temesvárott. A kel-

lemes humorral, jóízű kedélyvel, egészséges gondolkozással s az öregség daczára is élénk iránylyal, sőt gyakran költői s ebben dramaturgiai magasságig szárnyaló lélekkel irt irodalmi becsü epistolákat olvasóink figyelmébe ajánljuk. Ára nincs jelezve, úgy látszik azért, hogy az öreg plébános ur „nem akar egy rókáról két bört lehozni“.

3. Képező művészeti szemle. Havi folyóirat. Szerkeszti: Prém József. II. Évfolyam. Előfizetési ára: egész évre 6 frt. Budapest. Ez egyetlen ily nemű hazai közlöny pártolása mindazokat illeti, kik arra képesek s a szép művészet iránt fogékony lélekkel bírnak.

4. Magyar Plutarch. (Több száz arczképpel). Kiterjeszkedve a magyar észfejlődés fátylavívóinek életére s munkálkodására. Szerkeszti: Philaleth. Győr, 1879. A szerkesztő tulajdona. 1 füzet ára 30 kr. Az első füzet Abdai Asztrik, Ádám Iván, Adorján Boldizsár, Albach József, Ágai Adolf, Allaga Géza, Álmos vezér s Andrassy Gyula sikerült arczképeit hozza. Betűrendben halad s a legifjabb írók, egyházi s világi hírnevesb szónokok, művészek s művésznöket is óhajtván fölvenni: bizalommal kéri mindazokat, kik öntudatosan érzik magukban, hogy e téren tanusított érdemeik egy „M. Plutarch“-ban méltatásra tarthatnak igényt, szíveskedjenek élettörténeteik leírását a szerkesztőségnek beküldeni.

5. A legyőzött király diadala. Nagyböjti beszédsorozat, melyet 1879-ik évben a kalocsai érseki főszékesegyházban tartott dr. Kanysvsky György a kalocsai érseki nagyobb papnöveldeben a keleti nyelvec — és mindkét szövetségi szentírás-, a férfitanítóképezdeben a német — és illir nyelvek tanára, tanulmányi felügyelő, hittudor. Főpásztori jóváhagyással. Szerző sajátja. Ára 80 kr. Kolocsán 1880. 174 l. Kár lett volna szerzőnek e nagyböjti beszédsorozatra nézve a régi „nonun prematur in annum“ óvó szabályhoz ragaszkodnia; nem azért. mintha talán egyetlen beszéden ír, hogy az ilyen irányu szellemi termékek olvasói meg ne fosztassanak az annyira szükséges igazságok ismeretéről. főkép, ha nem részesülhetnek azon szerencsében, hogy élő szóval mondott beszédeket hallgathassanak. — E beszédsorozat tartalma noha régi, mégis új és érdekes. A beosztás, felrészelés, tárgyalás, irány, kifejezési szólásmódok tekintetében e beszédek egy jeles egyházszónoki író ajánlanak. Eiat fiat. —

2. Lakodaire H. Domokos egyházi beszédei. Fordította Sarmaságh Géza áldozó pap s főgymn. tanár. Ára 1 frt kiadja a fordító Szatmáron. 1880. 216 l.

3. Az egyházi művészet hazánkban. Irta Dr. Czobor Béla fehérmegyei áldozár s egyetemi m. tanár. Felolvastatott a Szent-László-Társulatnak 1879. évi novenber-hó 6 án Budapesten tartott közgyűlésén. 24. l.

4. A bölcsészet tankönyve. Irta Dr. Stöekl Albert kanonok és tanár az eichstädi püspöki akadémiában, negyedik javított kiadás után magyarította és legújabb kutforások nyomán felvilágosító jegyzetekkel bővítette dr. Zafféry Károly szatmár-egyházmegyei áldozár, a bölcsészet tanára a szatmári kir. kath. főgymnásiumnál. Első rész. III. füzet, — az eddigi alakban.

— „Gyakorlati Hitelemzések“ című kiadványom, mely eddig husz főpásztor kedvező ajánlatát bírja s minden oldalról a legkedvezőbben fogadtatott. *intentionok* is megszereshető. A hitelemzés néhány buzgó pártolója ugyanis bőségesen elláttak intenciokkal s így lehatóságuk tettekk, hogy hat-hat intentio végzése fejében bárkinek bérmentve megküldhessem Egyes megrendeléseknél kérem a hely, megye és utolsó posta tiszta kiírását.

Baján 1880 április hó 12-én Keletéri.

A napi események köréből

— **Jótékonyág.** Főpásztorunk dr. Fogarasy Mihály ő Nméltósága a Málnáson építendő kápolna számára ígért 2000 frtnyi összegből az építkezés megkezdésére e napokban 500 frtot kegyeskedett saját pénztárából utalványozni; a Bukarestben építendő r. kath. székese gyház számára pedig 100 frtot ajándékozott; a Vizaknán az 1848-ik évben elesett honvédek tiszteletére felállítandó emlékkereszt számára pedig vizaknai lelkész t. Bakk Endre kezéhez 20 frtot méltóztatott küldeni.

— **Halálozás.** Naszódi plébános t. Stanyák Károly f. hó 8-án az urban elhunyt. Az örök vil. fényeskedjék neki!

— **Személyi hírek:** Kornély Dénes elhunván, főpásztorunk ő excja zalatnai plébános nt. Ninger Ignác urat bizta meg a bányavidéki esperesi teendők ideiglenes végzésével. Ngos Kolosi Antal püspöki irodai igazgató és ez. prépost ur f. hó 11-én Erzsébetvárosban tisz. Ávédik Lukács plébános és espereskerületi jegyző urat a pléb. hivatalba ünnepélyesen beiktatta.

— **Figyelmez tetés.** Minthogy már az 1880 év második negyedébe léptünk tisztelettel kérjük az előfizetőket, hogy előfizetéseiket megújítani: a társulati tagokat, hogy tagdíjaikat befizetni s a kath. szellemű irodalom barátait, hogy a társulatnak új tagokat szerezni sziveskedjenek. Az alapítótagok semmit sem tartóznak fizetni. A pártolótagok 1880-ra 5 frtot, a rendes működő tagok 2 frtot tartóznak fizetni.

Előfizetési összegek: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, évnegyedre 1 frt o. é.

Mind a tagdíjak, mind pedig az előfizetési pénzek „Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat pénztárának Gyula-Fehérvárt a várban“ czímen küldendők.

— **Pályázat.** A tekei-szászerkedi rom. kath. kántortanítói állomásra f. é. április 25-éig terjedő pályázat hirdettetik:

I. Az állomással összekötött járandóságok a következők: 1. Szabadszállás- és veteményes-kert. 2. Tü-zifa, melyet a város erdőjéből a tanító maga vágat le- és hordat haza. 3. Az elemi iskola alapból készpénz 126 frt o. é. 4. A város majorsági pénztárából készpénz 100 frt o. é. 5. A szomszédos hidvégi határon lévő (8

hold 779 n. sz. öl), szántók- és (7 hold 13 n. sz. öl) kaszálók. ez idő szerint 14 frt o. é. 6. Stolaris jövedelem mintegy 8 frt o. é. 7. Tandijból mintegy 6 frt o. é. 8. A püspöki pénztárból évi segély 50 frt o. é. 9. Az erkeldi szolgálatért az elemi iskola-alapból készpénz 52 frt 50 kr o. é. 10. Az iskola körüli kertből mintegy 3 frt o. é. 11. Iskola alapítványból 12 frt o. é. 12. A szegény kántorok alapjából 21 frt o. é. 13. Stolaris jövedelem mintegy 3 frt o. é.

II. Kötelmei a kántortanítónak Tekében: tanítás, templomi- és temetési szolgálat; Erkeden: minden második vásár- vagy ünnepnapon templomi szolgálat-tal, továbbá hetenkint kétszer tanítás, s végre temetési szolgálat.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy folyamodványaikat, keresztlevél, erkölcsi bizonyítvány, kántortanítói oklevél, s eddigi alkalmaztatásukat igazoló irataik kíséretében, a jelzett határidőig alulirt lelkészhez mulhatlanul nyujtsák be. Teke, 1880. márczius 19.

Baráczy Albert, s. k.,
lelkész.

— **Pályázat.** A bonczhidai kántortanítói állomás üresedésbe jövén, arra pályázat nyittatik. Évi javadalmát képezik:

- 74 frt. o. é. évnegyedekre felosztva.
- 30 véka gabona a hívek ajánlatából.
- Stolaris jövedelem 4—5 forint.
- Lakóház 2 szobával — egyik iskola — tágos pitvarral

e) Alkalmatos háziudvar 500 n. sz. öl első osztályu veteményes kerttel.

A pályázni kívánók, kikben megkívántatik, hogy az orgonában, egyházi énekben és iskolai tanításban jártasok legyenek, kellően fölszerelt folyamodványikat f. é. májns 15-éig az erdélyi püspök ur ő nagyméltóságához nyujtsák be. Tanító-képezdét végzetek hiányában egyelőre mások kérvényei is tekintetbe vétetnek. Bonczhidán, 1880. április 1-én P. Boga Bernárdin, h. lelkész.

Pályázat. D. a J. Kr. Sz. 35/1880 A mezőszengyeli rom. kath. kántortanítói állomásra ezennel pályázat hirdettetik. Ezen állomás járandóságai illő lakáson, tágas veteményes és gyümölcsös kerten kívül a) az erdélyi rom. kath. elemi iskolai alapból 26 frt 25 kr. b) Haynald alapítványból 50 frt. c) Nagyméltóságú Fogarasy Mihály ur ő Excellentiája magán pénztárából 50 frt. d) 31 hold 489 □ öl tagosított birtok. e) stola 30 frt. Pályázandók kellő okmányokkal felszerelt folyamodványaikat folyó év April 30-ig alulirt lelkészi hivatalhoz nyujtsák be. Megjegyeztetik, miszerint a helybeli hívek buzgósága folytán az iskola felszerelése és a tanítói javadalom gyarapítása végett a közelebbi években egy takarékmagtár alakult, mely eddigelé is már 400—500 véka gabonából álló. De a megválasztandó tanító érdekbuzgósága és ügyessége által sokat tehet saját jövedelmének fokozására. Incze János mezőszengyeli lelkész.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Szerkesztő-bizottság. Felelős szerkesztő: BIRÓ BÉLA.

Szerkesztőtársak: BALOGH IGNÁCZ, CSERNI BÉLA, CSISZÉR JÁNOS, Dr. TÓDOR JÓZSEF.